

МОВОЮ АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ

ОТОВОЗНІЖЕНІ МОВА (ОДИН НАВЧАЛЬНИЙ РІК З ЖИТТЯ ШКОЛИ)

Історія школи – це частина історії нашого міста, регіону, держави, історія розвитку культури й духовності.

Продовжуючи розпочату справу з вивчення історії заснування та розвитку школи, а також зі створення шкільного музею історії школи №2 мені довелося опрацювати документи в Державному архіві Рівненської області, які стосувалися історії шкільної освіти м.Рівного, зокрема, школи №2.

Коли 1 вересня 1939 року німецькі війська напали на Польщу, поклавши початок Другій світовій війні, радянські війська, квалючись оволодіти своєю частиною території Польщі (за таємним німецько-радянським договором), 17 вересня вступили в Східну Польщу і зайняли майже всі землі, населені українцями.

Щоб завоювати прихильність

місцевого населення, більшовики оголосили, що прийшли з благодородною метою допомогти пригнобленим меншинам і, насамперед, українцям. Тому і багато відкривалося шкіл, переважно українських. На Рівненщині створюються відділи народної освіти.

З доповідної записки Ровенського обласного відділу народної освіти: "До приходу Червоної армії на території Ровенської області працювало 524 школи. На 85 954 дітей українського населення працювало лише 6 українських шкіл. 33 % дітей шкільного віку українського населення залишилися неписьменними.

У 1939–1940 рр. в області вже працювало 1115 шкіл, з них: початкових – 817, семирічних – 256, середніх – 42, українською мовою викладання – 935. Навчалось в школах 172 427 дітей. На 17 вересня 1939 р. у м. Ровно було 27 шкіл, учнів – 7981 тис., 243 вчителі.

З 17 шкіл було утворено 6 середніх, з них одна (СШ №1) – з українською мовою викладання, три (№2, 3, 4) – російською, СШ №5 – єврейською та одна СШ №6 – польською."

Як свідчать архівні документи, в листопаді 1939 року Ровенська російська середня школа №2 знаходилася на вул. Пушкіна, 4, але через велику кількість учнів школі виділили ще одне приміщення на вул. Леніна, 77 (сучасна вул. 16 Липня). Директором школи був призначений І.В. Гориславець.

Цікаво, що ідеологічну чистку міський відділ народної освіти розпочав із заборони викладання "непотрібних дисциплін". До їх числа віднесли закон Божий, історію (в документах не вказано, про яку історію йдеться). Натомість була введена російська література.

У 1939 – 1940 навчальному році в школі діяла піонерська організація. Але не всі учні піонерського віку були членами цієї організації. Створювалися гуртки з вивчення уставу та програм ВЛКСМ, проводились бесіди про Сталіна, партію. Індивідуальні плани вчителів складали з урахуванням ідеологічних настанов партії.

Ровенський обласний відділ народної освіти подає характеристику Ровенської російської середньої школи №2: "Не дивлячись на те, що школа протягом 1939-1940 навчального року змушена була переходити з одного приміщення в інше, на кінець навчального року вона мала 98,2% успішності при 96% відвідування. Із них – 45% відмінна успішність, і 30% - хороша. Відмінників в школі - 18,8%. На кінець навчального року комсомольська організація збільшилась на 15 чол., піонерська – на 150 чол.

Добре була організована гурткова робота: хорівий, музичний, математичний, фізичний, художній, які охопили 80% усіх учнів. Протягом навчального року було організоване змагання з школою СШ №1, в результаті перевірки якого 1-е місце по місту зайняла школа СШ №2".

У звіті міського відділу народної освіти констатується факт зменшення учнів за станом на III чверть 1939-1940 рр. і погіршення відвідування, причиною якого, окрім хвороби, є відсутність взуття.

Завідуючий міським відділом народної освіти Головатенко у своєму звіті доповідає про повну забезпеченість педагогічними кадрами, проте є вказівка на порушення трудової дисципліни (ці факти поодинокі): запізнення, завищення оцінювання. Також зазначає, що дві учениці школи ходили колядувати, одна з них – дочка заступника тресту їдальень. Це свідчить, на його думку, про низький рівень антирелігійної роботи. Далі завідувач наводить факти на підтвердження цього: поява в школі дітей з фашистською свастикою на рукавах, поширення листівок про існування Бога і кінець світу... Посадовець констатує, що при жодній школі, крім СШ №1, немає антирелігійного гуртка... Проблемою вважає також і те, що приміщення школи весь час намагається зайняти відділ НКВД (згодом школа дійсно змінила адресу).

Становлення освітньої системи на теренах Західної України відбувалося в умовах значної нестачі вчительських кадрів. Для підвищення рівня викладання в місто було направлено 23 вчителі зі східних областей України, проте жоден учитель не володів ні польською, ні єврейською, ні чеською мовами, що створювало додаткові труднощі функціонування шкіл для національних меншин. Всі шість середніх шкіл міста також очолювали вихідці зі східних областей України.

Також в архівних матеріалах, які стосуються народної освіти за 1939-1940 навчальний рік, йдеться про

забезпечення шкіл громадянським харчуванням, приладдям для хімічних і фізичних кабінетів.

Аналізуючи архівні документи відділів народної освіти, можемо зробити висновок про низький рівень володіння українською мовою (це видно з побудови речень, з наявності граматичних, орфографічних помилок і помилок мовленнєвого характеру). Це пояснюється тим, що Рівненщина забезпечувалася педагогічними кадрами не тутешніми, а вихідцями із Східної України, які погано володіли українською мовою.

Усі наведені факти – це вихоплені з історичних документів "миттєвості життя нашого міста, школи, учнів, батьків.

На долю школи випаде ще багато випробувань. Але, незважаючи на складні умови, школа вижила не одне покоління рівнян.

У новітній історії школи зафіксовано багато досягнень. Саме тому наказом управління освіти виконавчого комітету Рівненської міської ради №273 від 08.05.2002 школа реорганізована в навчально-виховний комплекс "Школа-лицей" №2, а з 9 червня 2009 року є експериментальним навчальним закладом екологічного напрямку Міністерства освіти і науки України.

Нині школа напередодні свого сторічного ювілею.

18 грудня 2009 року в НВК №2 "Школа-лицей" відбулася науково-практична конференція «на порозі сторіччя», присвячена ювілею школи. Під час конференції йшлося про історію створення та розвитку навчального закладу, про відомих людей, які долучилися до становлення та розквіту закладу. На часі створення книги, яка б увірала в себе різноаспектні дослідження про школу з такою багатю історією. Матеріал цієї статті міг би стати одним із її фрагментів.

Юлія БіЛОКОНЬ,
головний спеціаліст архівного відділу Рівненського міськвиконкому

